

Landmænd og fortidsminder – en interessekonflikt der kan minimeres?

I dette nummer retter Arkæologisk Forum spotlyset mod landbruget – et farligt erhverv set fra et fortidsmindes synspunkt. Ved Kulturarvsstyrelsens sidste årsmøde blev det sagt, at dyrkningstruslen ”ikke er så omfattende som vi går rundt og tror”. Det er dog stadig de fleste arkæologer bekendt, at både synlige og skjulte fortidsminder er i stor fare for at forsvinde under ploven.

Fælles for artiklerne i dette nummer er, at der efterlyses mere dialog og information fra landbrugets såvel som arkæologernes side. Artiklerne giver også det indtryk, at landbruget har både interesse i og mulighed for at passe på kultursporene – og at arkæologerne skal gribe chancen for samarbejde.

Gæsteskrubent er Peter Gæmelke, formand for Dansk Landbrug. Med udgangspunkt i sit eget møde med arkæologien fortæller han, at mange landmænd synes forhistorien er spændende og værd at værne om. Men også at det ikke altid er til at gennemskue ”hvilke konsekvenser en sådan hilsen fra fortiden kan få for de planer der er for nutiden og fremtiden” både økonomisk og planlægningsmæssigt.

Merete Holm har talt med de kommende landmænd. Hun kan fortælle, at de får alt for lidt at vide om fortidsminder og lovgivning, inden de selv sidder bag traktor-rattet. De får imidlertid også at de får en skærpet interesse for historien i løbet af studiet – og at landbrugsskolerne faktisk gerne vil begynde at undervise i håndtering af fortidsminder.

Marlene Sørensen giver sit bud på, hvorfor der så let kan komme konflikt frem for dialog mellem landmand og arkæolog, nemlig fordi vi har forskellige natursyn. Dette er med til at selv synlige fortidsminder er truet i landbruget. Hun viser imidlertid, at hyppige besøg af en arkæolog kan forbedre den situation.

Merethe Christensen har sat fokus på de fortidsminder, der ikke umiddelbart er synlige i marken, men som derfor så meget desto mere er i risiko for at blive pløjet væk. Nye landbrugs-metoder under fællesbetegnelsen ’reduceret jordbehandling’ kan vise sig at få en gunstig indflydelse på bevarelsen af de arkæologiske spor.

Gennemgående peger alle artikler på, hvor vigtigt det er, ikke at presse en restriktion ned over hovedet på landmændene. I stedet skal landbrugets interesse for at beskytte fortidsminderne ad frivillighedens vej styrkes gennem dialog og samarbejde – og eventuelt økonomiske tilskud.

Artiklen af Mette Bjerrum Jensen og landbrugskonsulent Erik Poulstrup viser netop hvordan frivillige naturplaner kan sætte fokus på bevaring af kulturspor som en del af naturbeskyttelsen i landbrugslandskabet.

Alle artiklerne viser, at der faktisk eksisterer muligheder for at bevare også den del af de arkæologiske spor, der ligger i dyrket mark. Lad os opfordre kommuner, styrelser, museer og landbrugsorganisationer til at bruge dem!

Redaktionen